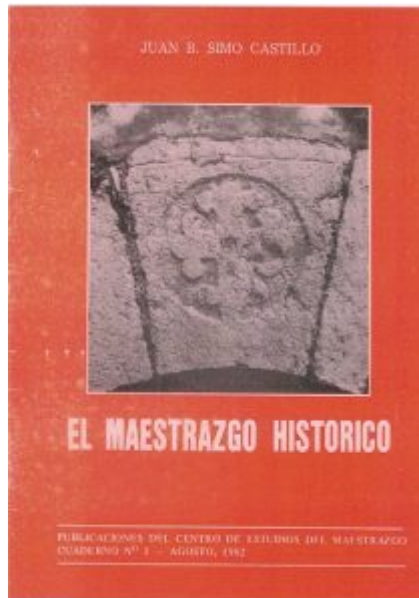

Introducció

INTRODUCCIÓ AL MAESTRAT HISTÒRIC

Joan B. Simó Castelló

MAESTRAT ve de mestre, senyor, cap o primera dignitat d'una ordre militar. El mestratge constituïa el territori de la seva jurisdicció i assignació econòmica. La dignitat de mestre de les ordres militars va estar investida de nombroses preminències, jurisdiccions i facultats, així com quantioses pertinences i rèdits.

Al Regne de València va rebre el nom de Maestrat, al segle XIV, un extens territori del sector nord de l'actual província de Castelló, prenent-ho del de mestre de l'ordre de Montesa a la qual va pertànyer. Així doncs, la denominació comarcal i la unitat històrica del territori, procedeix de la jurisdicció que van tenir durant segles els mestres de l'orde de Montesa. I encara que l'intent d'establir una divisió comarcal sistemàtica de la regió valenciana és recent, en la grandiosa obra d'A. J. Cavanilles, on s'esquematitza el primer mapa comarcal provincial, es respecta el criteri històric de Maestrat de Montesa. Així mateix, el cèlebre historiador-geògraf C. Sarrat Carreres, en comentar les demarcacions històric - naturals de la nostra província afirma: "podem assenyalar en la nostra província tres comarques ben delimitades per tradicions, costums, dialectes i especial idiosincràsia. Són: la Plana, l'Aragó Castellonenca i les viles i llocs que pertanyien al Maestrat ". D'altra banda, al llarg dels segles (des del segle XIV als nostres dies), la tradició popular ha recollit d'alguna manera la consciència d'aquest tipus d'afinitats comuns existents entre els pobles de l'antic Maestrat, mantenint sempre viu en les seves gents el concepte de "comarca" del Maestrat, subdividint la gran extensió del seu territori, per a major concreció, en dues meitats, Alt i Baix Maestrat.

La preponderància econòmic-cultural del Maestrat de Montesa al nord valencià va estendre la seva àrea d'influència a zones pròximes, amb les quals, d'una altra banda, s'ha trobat vinculat per una sèrie de similituds històriques, geogràfiques, artístiques i de bon veïnatge, amb la qual cosa la denominació Maestrat, a vegades, es fa extensible a comarques ben definides des de molt antic com són la de Morella i Tinença de Benifassà, i que res tenen a veure amb el Maestrat de Montesa. És per això que avui el nom de Maestrat traspasa els seus propis límits i fins i tot sembla perdre la seva pròpia significació històrica. Així, un extens racó pertanyent a les províncies de Castelló i Terol, a partir del 1970, s'engloba, per la seva proximitat geogràfica, singular parentiu historicoartístic i per buscar un quefer comú, en el seu desig de superació, i passen a formar la Mancomunitat Turística denominada del Maestrat. D'aquesta mancomunitat formen part terres que si van pertànyer a l'autèntic Maestrat i d'aquí el prendre aquesta designació, però altres pobles són de la comarca dels Ports de Morella, i el tercer grup l'integren pobles de Terol. Però aquest no és el Maestrat històric, és un nou mestratge, el Maestrat de la Mancomunitat Turística. Tampoc Morella té res a veure amb el veritable Maestrat, ja que mai va pertànyer, ni ella ni la seva comarca, a ordre militar alguna. El considerar a la monumental i històrica ciutat part del mateix (així com als restants municipis de l'esmentada Mancomunitat) prové de 1849, en què va ser nomenada capital de l'anomenada Comandància General del Maestrat, (amb jurisdicció en terres valencianes, aragoneses i fins catalanes) després d'haver exercit la capitania carlista amb el general Cabrera, l'anomenat "tigre del Maestrat".

Igualment el nom de Maestrat ha transcendit a les denominacions geogràfiques, entenent-se amb ell una gran superfície del nord valencià, àrida i solitària, muntanyosa i perduda.

També la denominació Maestrat (Alt i Baix) s'aplica actualment en diferents estudis de comarcalització sense que, en la majoria de casos, es tinguen en compte els límits històrics, ja que les delimitacions atenen altres diverses raons.

[Si voleu continuar llegint, una síntesi dels fonaments històrics de l'extensa, antiga, popular i entranyable comarca del Maestrat de Montesa podeu descarregar el pdf complet del Quadern nº 1 del Centre d'Estudis del Maestrat, " EL MAESTRAZGO HISTORICO" de Joan B. Simó Castillo.](#)